

Josep Pitarch

IL·LUSTRACIÓ I GUERRA CIVIL A LA RÀPITA

És ben sabut que la il·lustració va marcar un abans i un després, en tots els ordres, en quant a l'aparició de la modernitat en una Espanya que no va saber treure profit de les colònies americanes. En el Sud de Catalunya, el port dels alfacs fou cobejat per les potències del moment. Des que pràcticament de l'any 1000 fins al segle XIX, els musulmans van perpetrar tota classe de malifetes a la Mediterrània occidental, i el port de la Ràpita no va ser una excepció. Ara, de la mà de Josep Pitarch (La Ràpita, 1971) ens arriba el que va significar la Il·lustració al delta de l'Ebre. El ministre de Foment, Floridablanca, va saber i va intuir l'excel·lenció situació estratègica d'un racó d'aquella terra abandonada per fundar una ciutat: la Nova Població de San Carlos. No entraré en detalls, per prou sabuts per part de molts estudiosos rapitenços que s'han dedicat a desentranyar tots els misteris que va provocar el naixement d'aquella petita ciutat a finals del segle XVIII.

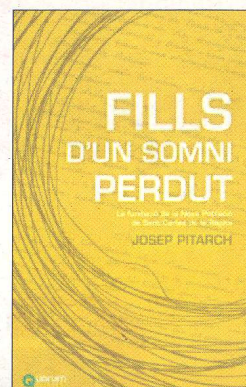
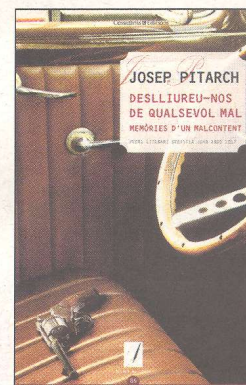
Una història que ha rescatat el nostre jove historiador en la seva obra "Fills d'un somni perdut", publicada el passat novembre. És una novel·la coral, encapçalada per molts dels actors que van intervenir en la fundació de la nova ciutat, com Floridablanca, el mateix Carles III, Ramón de Talavera, Francesc Canals, els terratinents, les ciutats d'Amposta i Tortosa..., però els veritables protagonistes són el matrimoni format pels joves Àngels i Constans; a través d'ells veiem el desenvolupament de la nova població i tots els elements

i dificultats que impedièren el progrés, principalment el paludisme, les terres pantanoses i els seus efectes secundaris com les quartanes i altres malalties. Estem parlant, des del meu punt de vista, d'una gran obra que s'enriqueix d'una història novel·lada, que dóna més credibilitat als projectes d'una època i un temps que van servir per al progrés d'una Espanya, que fins llavors estava moribunda. L'altra obra "Deslliureu-nos de Qualsevol Mal", també novel·lada, participa de les característiques de l'anterior, ja que els seus personatges, molts coneguts, van viure en primera persona tots els avatars de la Primera i Segona Guerra Mundial, i entremig la nostra

Guerra Civil, vista per molts rapitenços i la seva actitud en la mateixa, i el personatge principal, Antonio Boet Marí, molt amic del meu pare i al que jo vaig conèixer de jove, i de sobrenom de "lo tio Flores". Personatge contradictori com la mateixa època que li va tocar viure, es va involucrar activament, no solament a La Ràpita, de la que va salvar de la barbàrie a molts dels seus paisans, sinó en tot el temps que va durar aquesta. Escèptic, nostàlgic, atrapat en un món convuls que no entenia, va deixar com a testimoni un diari inèdit anomenat "Memòries d'un Malcontent", que és el subtítol del llibre, del que s'ha servit l'autor per a complementar la

narració; unes memòries que repassen la Catalunya d'aquella època, com Salvador Seguí "El noi del Sucre", amb qui va estar tancat al castell de Montjuïc, Milans del Bosch (us sona aquest nom?), Francesc Layret, Lluís Companys, Marcel·lí Domingo, Francesc Cambó, Eduardo Dato, el governador Martínez Anido, al que Boet qualifica de "instints d'assassí despietat"..., i tants altres. Per tant, una història de Catalunya de la primera meitat del segle XX i que seria interessant la publicació d'aquestes memòries en la seva totalitat. Dos obres, en fi, en què Josep Pitarch ha tingut l'habilitat de dotar als seus personatges de vida pròpia, amb tanta força,

que ells mateixos salven el localisme que podria representar el naixement de La Ràpita i la Guerra Civil, per traslladar-los a la Catalunya actual i convertir-los en protagonistes de dos excel·lents llibres d'història, totalment imprescindibles.